ספרים

עד ראש המשולש

בקובץ הסיפורים הראשון שלה מצליחה טליה שגיב ליצור אינטימיות מזמינה ולבנות שפה מגובשת וייחודית | **שחר גולן סריג**

חיבה לגוף שלישי: שגיב

■ "הללויה ומרמלדה", טליה שגיב, ידיעות אחרונות

הסופר הגרמני הנשכח גוסטב פרייטג הציב בזמנו (המאה ה־19) את מה שנחשב למודל הבסיסי למבנה דרמטי של יצירה. נוסחה זו אמורה להתקיים בתוך כל סיפור ולהוות את הדרך שבה תתפתח העלילה. המבנה נראה כמו משולש ומושתת על כך שהסיפור מתחיל כקו ישר בפתיחה. בחלק זה ניתן הרקע של ההתרחשות, הדמויות, הסביבה וכן הלאה. מחלק זה חלה עליית מתח דרמטי שמגיעה לשיא (קודקוד המשולש) שבו יתרחש שינוי משמעותי בחייו של הגיבור. חלק זה יקבע במידה רבה אם מדובר בקומדיה או בטרגדיה. בקומדיה העלייה לשיא תהיה שלילית ומשם הדברים ייפתרו לטובה. בטרגדיה מהלך העניינים יהיה הפוך. מכאן תחול ירידה חזרה אל עבר קו ישר שבו תתקיים מציאות אחרת לאחר שהשינוי הדרמטי חל.

שנים רבות לאחר מכן טען הבמאי הצרפתי הנערץ פרנסואה טריפו שהעליות והירידות ביצירה הדרמטית הפוכות לאלה שבחיים האמיתיים. ובאמת, את הסיפורים של טליה שגיב אפשר לכנות משולש מהופך ומתמשך. מבחינת כתיבה בנוי ספרה "הללויה ומרמלדה" מארבעה סיפורים שונים. כל אחד מהם מחולק לפרגמנטים קטנים שבמהלכם הקורא עוקב אחרי מעללי דמות אחת או משפחה במשך פרק זמן.

■■■

הסיפור הראשון הוא על שאול חיספין. למרות שסיפור זה, כמו מרבית הספר, כתוב בגוף שלישי, נדמה שאשתו היא זו המתעדת את המהלכים הפיזיים והרגשיים שלו. שאול מזכיר במעט את "מר פלומר" של הסופר האיטלקי איטלו קאלווינו. אך בניגוד אליו, השגרה של שאול אינו פלאית במיוחד אלא כזו המחפשת נחמה בקיום נייח ככל הניתן. בכלל, נראה ששאול בעיקר מחכה למות. אשתו של שאול מתפקדת כמעין עוגן שקושר אותו לעולם ומונע ממנו לשקוע כליל בתוך גולגולתו שלו.

בסיפור השני, "מיכאלה", מתוארת ההתבגרות המהירה של הדמות הראשית מהתיכון עד להתבגרגנות הארד קור הכוללת בעל, ילד, עבודה מסודרת ובית נאה בפרברים. מיכאלה מתמודדת עם עולמה הפנימי הנמצא במאבק עם הנוחות שבה היא חיה: ההתמודדות עם המזרחיות אל מול העבודה המכובדת והלימודים באוניברסיטה (ובעל אשכנזי), והפנטזיות על מין עם זרים וקריירה כמחסלת מקצועית שמופיעות בתחילת הסיפור וחוזרות בסוף מבלי שיתרחש שינוי אמיתי, כמו המודל הדרמטי במהופך. סיפור זה, בניגוד לסיפור של שאול, אינטימי יותר, ונדמה שהוא נכתב מתוך קרבה והבנה עמוקות יותר בנוגע לדמות.

הסיפור השלישי – "חלי" – הוא אולי היפה ביותר בספר. חלי היא הדמות היחידה מבין כל הגיבורים שמודעת במידה מסוימת לבדידות שלה. העולם שבו היא פועלת וחיה מתבטא במעשים, כך שמבחינת התרחשות זהו הסיפור שבו קורים הכי הרבה דברים. היא גם הדמות שהכי מעניין לעקוב אחריה. כמו הסיפור הקודם על מיכאלה, הסיפור על חלי מלווה אותה בזריזות דרך תקופת זמן ארוכה – מילדות עד גיל 30. כמו הסיפורים האחרים, במשך זמן זה לא קורים דברים דרמטיים במיוחד. חלי מנהלת בניין דירות באזור לא יוקרתי וחיה דרך הדיירים השונים, שאליהם היא מתייחסת כמין שלוחות שלה ונכנסת לדירותיהם כשהם אינם נמצאים.

הסיפור האחרון עוקב אחרי משפחת גבעון. בסיפור זה ההורים היפים והמוצלחים מגדלים את הילדים המוצלחים והיפים מעט פחות. משפחת גבעון מייצגת היטב זן חדש של משפחות שלא נשאר הרבה מה שילכך אותן אחרי שהילדים מתבגרים. ההורים מזדקנים וכולם והופכים זרים זה לזה. הבן הומוסקסואל שלא יוצא מהארון, בעיקר מטעמי נוחיות ובושה. הבת סובלת מבעיות משקל, מנהלת רומן לסבי ארוך ונכנסת בסוף להיריון מגבר המבוגר ממנה בהרבה. האם עסוקה בהליכה לחוגים ובצבירת חפצים. האב מתנהל כפטריארך שאיבד את אונו ולא מצליח לייצר קרבה שאינה מושתתת על שליטה.

ככלל, הספר קריא מאוד ונעים במידת האינטימיות שהוא מייצר, למרות שהכתיבה בגוף שלישי והחלוקה לפרגמנטים קצרים מייגעת לעיתים ושוברת את הרצף השבור ממילא. ראוי לציין שכבר בספרה הראשון מצליחה טליה שגיב להשתמש בשפה ובתפיסות מגובשות ואישיות. עם זאת, הספר גם מתון מאוד, כמעט עצור לפרקים ולא מצליח תמיד להביע עמדה או את חוסר האונים של היעדר גמור באחת.

יודע להתפרע. וילוז'ני

■ צילום: טל שחר

עוד מרד

mynet מופעים

mynet מופעים
מדריך הבילוי והפנאי
המקומי שלכם -
הכול מופיע שם
merkaz.mynet.co.il

קאמבק

עובר את הגבול

שמואל (וילו) וילוז'ני חוזר בשקט בשקט לעשות סטנדאפ ■ בינתיים זה טיפונת חלוד ולא מעודכן, אבל אחרי ההרצה זה יתפקס

מיד כשנתקלו עיניי במודעות הלא ממש צועקות שבישרו על הופעת סטנדאפ חדשה של שמואל וילוז'ני התחלתי להרגיש בתוכי התרגשות. אחרי כן הציפו אותי זיכרונות משנות ה־90 העליזות. לא עבר יותר מדי זמן וכבר שריינתי לי מקום להופעה שהתקיימה במוצאי השבת שעברה במועדון ZOA Comedy Bar בבית ציוני אמריקה.

אחרי שנים ארוכות שבהן וילוז'ני הדיר את רגליו ממועדוני הסטנדאפ והלך להשקיע את מרצו וכישרונו בבמות התיאטרון ("פרק ב'", "מכתבי אהבה", "יתוש בראש") בטלוויזיה ובקולנוע ("שתי דקות מפרדיס", "צימרים", "לתפוס את השמיים", "פקקים", "מסכים", "תמיד אותו חלום", "עד החתונה"), "וילו" חוזר להצחיק נטו. הפעם האחרונה שהוא עלה על במות הסטנדאפ הייתה אי שם בתחילת שנות ה־90, כשפתח את מועדון הקאמל קומדי קלאב והחל לקדם סטנדאפיסטים צעירים.

הצעירים של אז כבר התבגרו ווילו צריך למצוא עכשיו את הקהל שלו, שברובו לא מכיר את ההיסטוריה שלו. העם היושב בציון כבר עבר וחווה מופעי סטנדאפ רבים, העוצמות השתנו, גם הפוקוסים, גם הציפיות.

בתור לקופה עמדו לא מעט אנשים. באבחנה גסה אפשר להגיד שכולם עברו את ה־30. באבחנה עוד יותר דקה, היו שם גם בני 40 פלוס. מהקשבה לשיחות עושה רושם שהקהל הזה בא לוילוז'ני מפני שוילו מוכר להם יותר מההצגות של הקאמרי והבימה.

במהלך ההופעה נוטש וילו לרגע את עולם הסטנדאפ ומתחיל לתת מונולוג ממחזות של שייקספיר באורך של דקה. מיד אחר כך הוא ממהר לחזור אל עולם הסטנדאפ, עולם שבו לא צריך להיות כפוף לטקסט, עולם שבו הוא יכול לצאת מהגבולות שלו, ובקיצור, עולם שבו הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה על הבמה.

והוא עשה מה שהוא רצה בהופעה הזו. לפעמים הוא צרח, לפעמים נתן מונולוג, לפעמים פלט איזו קללה עסיסית ולפעמים היו לו הבלחות קומיות די משובחות כמו שרק הוא יודע לתת. רק שעדיין רואים שיש פה ושם קצת חלודה שצריך להסיר ואולי גם להתעדכן קצת על הסטנדאפ העכשווי.

אלה בוודאי הופעות הרצה, לכן אולי הן נעשות בלי רעש וצלצולים ובלי יחסי ציבור כפי שראוי לוילו. וכשהוא ישתפשף והבדיחות ירוצו והקהל יישפך, אין לי ספק שאתם תרוצו. כי הלו, זה וילו.

| נחום דידי |

חדש בעיר

בלב הסטריאוטיפ

תל אביב וטיפוסיה הם הכוכבים הגדולים של הקומיקס "עין שעורה"

אוליגרך רוסי, ערס מקומי, מזוודה מלאה, צמד קיבוצניקים מנותקים מהמציאות, מוזיאון ארץ ישראל ותרנגולות בדרך לשחיטה – כל אלה מרכיבים את החוברת הראשונה של הקומיקס "עין שעורה", שרואה אור בימים אלה.

את החוברת יצרו אבי בלייר (35), אמן איור ואנימציה, ואסא זיידמן (35), איש הייטק החוטא בכתיבה.

עלילת "עין שעורה" מגוללת את סיפורם של שני קיבוצניקים מבוגרים שנקלעו למקום הלא נכון בזמן הלא נכון. טעות קטנה בניווט גורמת לכך שהם מוצאים עצמם בלב תל אביב, מסובכים בשוד מזוין במוזיאון ארץ ישראל.

למה להתעלל בצמד קיבוצניקים?

זיידמן: "לא אנחנו מתעללים בקיבוצניקים, אלא המציאות הישראלית. הם בסך הכול רוצים להביא כמה עופות למשחטה ולחזור הביתה, אבל כשהם שומעים זקנה שקוראת לעזרה הם לא יכולים לעמוד מנגד, הם חייבים לעזור. זה דבר מאוד יפה, שכבר לא ממש קיים במציאות, בדיוק כמוהם. אל דאגה, בחוברות ההמשך הם יעברו חוויות קשות הרבה יותר".

איזו תל אביב מצטיירת דרך הקומיקס הזה?

"תל אביב מצטיירת, תרתי משמע, בדיוק כמו שהיא. האיורים שאבי צייר הם מדויקים, וההתרחשויות מוכרות לכל מי שגר כאן. העיר צפופה, רועשת, עמוסה, פקוקה, עם שלל עצום של טיפוסים ומעניינת מאוד".

כולם קצת פרוורטים בסיפור, גרוטסקות, הרוסי הוא אוליגרך, לכולם קוראים בורים, המזרחי הוא עבריין בושל, הקיבוצניקים נאיבים, הזקנים פרנואידים. פספסתי משהו?

בלייר: "כל הדמויות הן סטריאוטיפיות במכוון. במקום להיות פוליטיקלי קורקטים, להתנחמד לקוראים ולנסות ליצור בכוח דמויות 'עמוקות', העדפנו ללכת על הסטריאוטיפ המיידי. הרבה יותר כיף לטפל בכאלה דמויות והן גם יותר מצחיקות. בחוברת ההמשך נטפל בתל אביבית הפקאצה והחבר ההומו. אנחנו משתדלים לא לקפח אף אחד".

■ **את "עין שעורה" ניתן להשיג בפסטיבל הקומיקס בסינמטק (היום ומחר)**
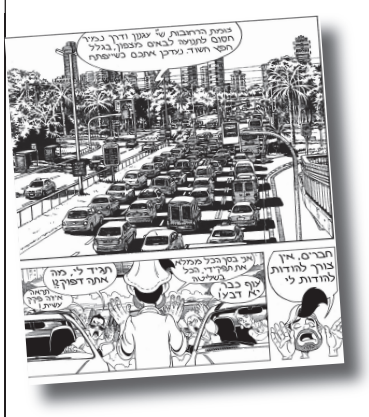
| אביה בן דוד |